

Suomukka

Vätteros

Lathraea squamaria

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Suomukka on monivuotinen, lehtivihreätön loiskasvi. Se on vaaleanpunainen tai valkeahko, paksuvartinen ja yleensä alle 20 cm korkea. Nimensä se on saanut suomumaisesti järjestyneiden lehtiensä perusteella. Kellomaiset kukat muodostavat nuokkuvan, toispuoleisen tertun. Suomukka muistuttaa hie-man lehtivihreätöntä pesäjuurta (*Neottia nidus-avis*), joka on kuitenkin selvästi kookkaampi. Lisäksi pesäjuuren varsi on ruskea eikä sen kukinto ole nuokkuva. Muilla lehtivihreättömillä kasveilla, kangasmäntykukalla (*Monotropa hypopitys*) ja metsänemällä (*Epipogium aphyllum*) on selvästi vähälukuisempi kukinto kuin suomukalla. Suomukka kukkii varhain huhti-toukokuussa ja keskikesällä verso on jo lakastunut.

Elinympäristö ja levinneisyys

Suomukka kasvaa Etelä-Suomessa kalkkiseutujen lehdoissa. Sen tärkein isäntäkasvi on pähkinäpensas, mutta tietävästi se voi loisia myös muita puuvartisista kasveja muodostaen niiden lähelle tiheitä kasvustoja. Ahvenanmaalla suomukka on melko yleinen, mutta mantereella harvinainen.

Nykytila ja uhkatekijät

Suomukan aikainen kukinta ja oikullinen maanpäällinen esiintyminen ovat hankaloittaneet kannan selvittämistä. Suomukan arvioidaan jonkun verran vähentyneen lehtojen hakkuiden, kuusettumisen ja varhaisen pellonraivauksen myötä.

Hoitosuositukset

Suomukan kasvupaikalla suositetaan pähkinäpensaita. Kuusetuvilla kasvupaikoilla varjostavien kuusten poistaminen hyödyttää pähkinäpensaita ja niistä riippuvaista suomukkaa. Hakkuutähteitä ei saisi jättää maastoon suomukkakasvustojen päälle. Suomukan kasvupaikoista rehevät lehtolaidut ovat metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joiden ominaispiirteitä ei saa muuttaa esimerkiksi maanpinnan käsittelyin, ojituksin tai kaatamalla jaloja lehtipuita tai pähkinäpensaita. Lehtojen vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Suom. Vuokko, S. & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.
- Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. Suomen ympäristökeskuksen moniste 188. 128 s.
- Rautiainen, V.-P., Rytteri T., Kurtto A. & Väre H. (toim.). 2002. Putkilokasvien uhanalaisuuden arviointi – lajikohtaiset perustelut. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 593. 194 s.

Kuva: Leena Eerola